

ไม่รู้เกิด

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “อะไรคือตัวอวิชชา”

กราบนมัสการหลวงพ่อกี่เคารพ คำถาม อะไรคือตัวอวิชชา ตัวอวิชชาคือความไม่รู้ ความไม่รู้ในอริยสัจที่เกิดที่ใจ ใช่ไหมครับ คืออวิชชา พ่อแม่ของตัวอวิชชาอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด คือจิตเดิมแท้ใช่หรือไม่ครับ

ตอบ : อันนี้พูดถึงเวลาถาม เวลาเขาสนใจใจ เวลาสนใจอยากจะทำปฏิบัติปฏิบัติ เวลาเราอยากจะทำปฏิบัติ เราก็อยาก จะได้มรรคได้ผล อะไรสิ่งที่เป็นความผิดพลาด อะไรสิ่งที่เป็นไม่ดี เราจะรู้ก่อน เราจะพูดค้นหาตัวนั้น

ฉะนั้น เวลาพูดถึง พูดถึงอวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้ เพราะมีอวิชชา เราถึงได้เกิด เพราะมีอวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้ ไม่รู้ในสิ่งใดละ ถ้าไม่รู้ในทางโลก เห็นไหม อวิชชาคือความไม่รู้ทางโลก เขาศึกษา เขาเข้าใจได้ มันก็เป็นทางโลก มันก็เป็นคุณสมบัติแค่ทางโลกเท่านั้นนะ

แต่อวิชชาคือความไม่รู้ มันไม่รู้การเกิด ถ้าเราไม่รู้จักรการเกิด เกิดมาแล้วมันจบแล้ว พอเกิดมาแล้ว เราได้สถานะมาแล้ว

อย่างเช่น เห็นไหม ขอโทษนะ อย่างเช่นปัญหาครอบครัว ปัญหาครอบครัวเวลาทุกคนคนในอยากออก คนนอกอยากเข้า ใจคนไม่นอกก็อยากเข้า ใจเข้ามาแล้วนี่อวิชชาคือความไม่รู้ อยากลอง พอเข้าแล้วติดกับออกไม่ได้เลย ใจคนไม่รู้มันก็อยากรู้ อยู่กันนะ แล้วรู้อย่างไรละ เห็นไหม ด้วยความอยากรู้ อยากรู้เข้าไปแล้ว แหม! ทั้งชีวิตเลย ถ้าเป็นคนที่รับผิดชอบนะ

นี่ก็อวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้ แต่มันไม่รู้ในอะไร ไม่รู้ในการเกิด

ฉะนั้น เวลาอวิชา เขาว่า “อวิชา อะไรคือตัวอวิชา ตัวอวิชา ตัวอวิชาคือความไม่รู้ ความไม่รู้ในอริยสัจที่เกิดที่ใจ ใจหรือไม่ครับ” ไม่รู้ในอริยสัจ จะไม่รู้ในอริยสัจ จะไม่รู้ในสิ่งใด แล้วนั่นคืออวิชา

“แล้วพ่อแม่ของอวิชา อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด คือจิตเดิมแท้หรือไม่”

จิตเดิมแท้ก็เป็นจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้เวลาอวิชาอย่างละเอียดมันเป็นภพ แต่ได้อวิชา อย่างหยาบๆ เห็นใหม่ ฉะนั้น เวลาพูดถึงอวิชา เขาบอกว่าพญามาร มันมีเสนามาร นี่พูดถึง เวลาเขาแปล แปลบาลีไง มีมาร มีเสนามาร มีหมู่ของมาร มารมันก็มีเป็นขบวนการของมัน

แต่เวลาครูบาอาจารย์เราท่านปฏิบัติ เห็นใหม่ ท่านบอกมันก็มีปุ้มมียำมีลูกมีหลาน มันก็เป็นครอบครัวของมาร

ฉะนั้น พอครอบครัวของมารแล้ว ทีนี้มันก็เปรียบเทียบมา เขาถามว่า “แล้วอวิชาอย่าง หยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียดล่ะ”

อย่างหยาบๆ อย่างหยาบๆ ก็ดูสิ คนที่เข้าใจในศาสนาและคนที่ไม่เข้าใจในศาสนา คนที่มีหลักเกณฑ์และคนที่ไม่หลักเกณฑ์ นี่อย่างหยาบๆ อย่างหยาบๆ เห็นใหม่ ศีลธรรม แค ศีลธรรมแค่นั้นเอง

แต่ถ้ามันอย่างละเอียดขึ้นไปล่ะ อย่างละเอียดส่วนอย่างละเอียดนะ แต่เป็นอย่างหยาบ อย่างละเอียด มันก็เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดาของเรา ธรรม และวินัยเป็นศาสดาของเรา แต่เวลาคนจะประพฤติปฏิบัติ เริ่มต้น เราจะทำสมาธิ ทำความสงบ ของใจๆ ถ้าทำความสงบของใจ ถ้าเราไม่รู้ไม่ค้น ไม่เห็นนะ ไม่เห็นสติปัฏฐาน ๔ ไม่เห็นตาม ความเป็นจริง มันจะไปเห็นอวิชาเห็นความผิดพลาดของตัวเองได้อย่างไร

ทีนี้เวลาคนมันไม่เห็นใช่ใหม่ เวลาคนไม่เห็น เวลาจิตมันสงบแล้วมันก็จินตนาการเอา พอจินตนาการเอา มันก็ให้คะแนนตัวเองเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป พอจบแล้วได้อะไร มันไม่ได้ อะไรเลย ได้แต่ว่าเราได้ปฏิบัติ ถ้าเราได้ปฏิบัติ แต่มันไม่มีสิ่งใดเป็น ความจริงเลย

ถ้าเป็นความจริงนะ เพราะอะไร เพราะเวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงท่านบอกว่
งานที่การขุดคู้หาคีเลสเป็นอีกอย่างหนึ่งนะ งานขุดคู้หาคีเลส งานของเรานะ งาน
ของเราเริ่มต้นจากเราทำความสงบของใจนี่ก็เรื่องหนึ่งแล้ว

ศีล สมาธิ แล้วสมาธิถ้ามันเกิดปัญญา ถ้าโดยทั่วไปเขาบอก ศีล สมาธิ แล้วมันจะเกิด
ปัญญา มีคนเข้าใจว่าเป็นสมาธิแล้วมันจะเกิดปัญญาเอง ทุกคนเป็นสมาธิแล้วก็นั่งรอ คิดว่ามัน
จะมาเองไง มันจะมาเองคือมันจะผุดขึ้นมา มันจะเป็นจริง เวลามันผุดขึ้นมา คนที่ภาวนาแล้ว
เขาเข้าใจอย่างเรา เขาจะถามว่า “เวลามันผุดขึ้นมา มันมีความเข้าใจ เขาว่าเป็นปัญญา
หรือไม่”

อันนั้นเรียกว่าธรรมผุดๆ ธรรมมันเกิด เวลาธรรมเกิดก็อีกเรื่องหนึ่ง ธรรมเกิดนะเวลาเรา
มีความสงสัยในสิ่งใด เวลาเราปฏิบัติไปมันจะตอบใจหทัยอย่างนั้น แล้วมันจะขยายความไปอีก
จนเราทิ้ง เราทิ้งเลยละ โอ้ย! มันเป็นอย่างไรนะ นั่นนะธรรมมันเกิด เพราะธรรมมันเกิด มันเกิดโดย
อัตโนมัติไง

แต่ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญามันเกิด เห็นใหม่ มันจะต้องขุดคู้หา หาคีเลส
ขุดคู้หามัน เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เวทนาอยู่กับเรานี้แหละ
เวทนาอยู่กับเรา เวลาเราเจ็บปวด เวทนาอยู่กับเรานี้แหละ เราทำความสงบของใจ เวทนามันตัว
กิดขวางเลยละ แต่เราไม่รู้จักเวทนา มันแปลกใหม่ นี้อวิชชา มันไม่รู้จักเวทนา ทั้งๆ ที่เวทนา
เจ็บปวดอยู่นี้ มันไม่รู้จักนะ

แต่เวลาจิตมันสงบแล้วนะ มันเห็นเวทนานะ มันเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย เวลาจิตสงบใช้ใหม่
แล้วจิตจับเวทนา กับเวทนาอยู่กับเรา ตอนนี้อยู่ที่เรานั่งกันอยู่นี้ มันเจ็บมันปวด มันเจ็บปวด นี
ก็คือเวทนาแท้ๆ นี้แหละ แต่เราไม่เห็นไง นี้อวิชชา มันไม่เห็น

แต่ถ้าจิตมันสงบ จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็น
ธรรม จิตเห็นเวทนา แล้วเรานั่งอยู่นี้มันเจ็บปวดนี้เวทนาหรือเปล่า เวทนา แล้วถ้าจิตมันไม่เห็น
ละ เพราะจิตมันเป็นเราไง เวทนาก็เป็นเราไง สรรพสิ่งก็เป็นเราไง ก็สถานะทางวิทยาศาสตร์นี้ไง
มันก็เลยไม่เห็น ก็จับต้องไม่ได้ไง

แต่ถ้าเราพุทโธฯ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จิตสงบแล้ว พอจิตสงบแล้วนะ จิตสงบแล้วก็ ส่วนจิตสงบ มันไม่ได้ขุดคุ้ย มันไม่ได้หากิเลส คือมันหาไม่ได้ มันหาไม่เจอ มันหาไม่เจอนะ ไม่ เจอจริงๆ

แต่ถ้ามันทำจิตมันสงบแล้วนะ ถ้าจิตสงบแล้ว ถ้ามันจับเวทนา จับเวทนาได้ แต่ที่เวลา เรานั่งไปมันเจ็บมันปวด เวทนาเป็นเรา จิตก็เป็นเรา สรรพสิ่งก็เป็นเรา คือมันเป็นมิติหนึ่งอยู่ใน สถานะหนึ่ง ถ้าเราทนได้ ทนได้ก็เป็นขันติธรรม ขันติบารมี ขันติทนเอาเฉยๆ ถ้าจิตมันสงบได้ มันสงบ สงบจนมันมีหลักมีเกณฑ์ได้ ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ได้นะ ถ้ามันจับเวทนาได้ จับเวทนา เวทนาคือเป็นอารมณ์ความรู้สึก รู้สึก รู้สึกเจ็บรู้สึกปวดนั้นนะ แต่เวลามันปวด มันปวดที่ไหนละ มันปวดที่ขา อ้าว! มันปวดที่ไหน มันก็ไปจับตรงนั้น นี่คือว่า คำว่า “ขุดคุ้ย”

นี่คือบอกว่า อวิชชา เห็นไหม นี่เสนามาร ถ้าอย่างเรา เราก็ว่าหลานของมัน หลานของมัน แล้วเดี๋ยวมันต้องมีพ่อ พ่อมันก็ คือลูกใช้ไหม มันมีหลาน มีพ่อ พ่อมันก็มีปู่มีย่ามันก็เป็น พญามาร ฉะนั้น บอกว่าอวิชชาคืออะไร อวิชชาคือไม่รู้ว่าจะเกิด เราไม่รู้ มันถึงเกิด ถ้าพระ อรหันต์รู้แจ้ง รู้แจ้ง เรารู้อยู่ตลอดเวลา เรานั่งอยู่ที่นี่ เราไม่ทำอะไรเลย มันจะมีอะไร เกิดขึ้น แต่เราไม่รู้ สงสัยใช้ไหม สงสัยก็แสวงหา แสวงหา พอขยับก็เกิด ขยับก็เกิด อวิชชาคือ ความไม่รู้ ไม่รู้อะไร ไม่รู้เกิด ไม่รู้เกิด ไม่รู้แก่ ไม่รู้เจ็บ ไม่รู้ตาย

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม จะไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย คนเราเกิด มาต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย มันมีฝ่ายตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย อวิชชา คือความไม่รู้ ไม่รู้เกิด ไม่รู้ก็เกิด นั่นคืออวิชชา แต่พอมันมา ทางวิชาการ พอมันเป็นมนุษย์ ความไม่รู้ต่างๆ มันก็เป็นอวิชชา เสนามาร เป็นเสนามาร ไม่ใช่พญามาร

เขาบอกว่า “ถ้าอวิชชาอย่างหยาบ อวิชชาอย่างกลาง อวิชชาอย่างละเอียด มันเป็นจิต เดิมแท้หรือไม่”

จิตเดิมแท้นั้นภาวะคือตัวภพ จิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้นี้ ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไป ด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส จิตเดิมแท้ จิตผ่องใส นั่นคือตัวอวิชชา แล้วตัวอวิชชา เห็นไหม แล้วจิตอย่างละเอียด มันตัวจิต เดิมแท้หรือไม่ แล้วไม่เคยเห็น

ถ้าเคยเห็นนะ อย่างเช่น ถ้าจิตมันสงบ จิตมันสงบขึ้นมา เห็นไหม จิตสงบก็คือจิตสงบ ถ้าจิตสงบแล้วมันสว่างไสวในตัว มันเองก็เรื่องหนึ่ง จิตสงบแล้วเห็นแสงสว่างไสวอีกเรื่องหนึ่ง เวลามันออกไปรู้นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง นี่จิตเดิมแท้ๆ ใส่มันเป็นขั้นของสมาธิ ถ้าจิตเดิมแท้ๆ อย่างที่ว่านี่ต้องขุดคุ้ยหากิเลส

ฉะนั้น เวทนาอยู่กับเรา เวทนามีเป็นเวทนา เวทนาเป็นเรา จิตก็เป็นเรา สรรพสิ่งก็เป็นเรา ก็เลยคลุกเคล้ากันอยู่นี้ อึดอัดขัดข้อง ไม่มีอะไรถูกใจสักอย่างเลย แล้วก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่นี้ ไปไหนไม่รอดหรอก

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราทำความเข้าใจเข้ามา ให้จิตมันสงบเข้ามาก่อน สงบแล้วเวลามันคลายตัวออกมา พอจิตสงบแล้วเวทนาหายหมด มันไม่มีเวทนา สรรพสิ่งมันมีแต่ความสุข มีแต่ความเพลิดเพลิน เห็นไหม สมาธิเป็นเรา สัมมาสมาธิหรือมิจฉาสมาธิ แต่ถ้ามันออกมาแล้ว ถ้ามานั่งต่อไป ถ้าเวทนามันจับได้ มันจับเลย ถ้าจิตสงบแล้วมันจับได้ จับได้แล้วมันพิจารณาได้ แต่ถ้าเวทนาเป็นเรา มันจับแล้วมันพิจารณาไม่ไหว จับแล้วมัน โอดมันโอย มันเจ็บปวดมาก

เวลาเจ็บปวดมาก เห็นไหม ถ้าเราเจ็บปวดมาก เราใช้ปัญญาไล่เข้าไป มันพุทโธเข้าไป มันปล่อยเข้าไป มันก็เป็นสมาธิ เห็นไหม สิ่งที่เจ็บปวดมาก เวทนาเป็นเรา เวลามันแยกแล้ว เราก็คือเรา เวทนามีคือเวทนา แต่เราก็กังจับเวทนาไม่ได้ เพราะจิตเรายังไม่มีกำลัง ถ้าจิตมีกำลังได้ มันจับได้ พอจับได้ เห็นไหม จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม นี่เป็นการฝึกหัดปัญญา เห็นไหม

บอก “เป็นสมาธิ ปัญญาเกิดเองไม่ได้ๆ”

แต่ปัญญามันจะเกิด เกิดจากการฝึกหัด เกิดจากเราเห็นกาย พิจารณากาย เกิดจากเราเห็นเวทนา เราพิจารณาเวทนา เกิดจากเราเห็นจิต พิจารณาจิต เกิดจากเราเห็นธรรม ธรรมคือ ความ กระทบกัน ความรู้สึกนึกคิดที่กระทบกับจิตที่จิตมันสงบแล้ว แล้วมันจับได้ มันเป็นอาการของจิต ถ้าพิจารณาตรงนี้ เห็นไหม นี่การขุดคุ้ยหา มัน แล้วเจอมัน เจอเสนามารนะ เจออริชชา อย่างหยาบๆ ถ้าเราจับต้องได้ มันพิจารณาได้ไง

ฉะนั้น ถ้ามว่า “อวิชชาคืออะไร อวิชชาตัวมันเป็นอย่างไร”

เพราะคนถามมาก เวลาเราพูดถึง เขาบอกว่าเขาปฏิบัติแล้วเขาได้ผล เราบอกว่า **จะได้ผลไม่ได้ผล มันต้องละสังโยชน์ คือต้องฆ่าสังโยชน์ ละสังโยชน์ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เป็นพระโสดาบัน** ทุกคนก็บอกว่า สังโยชน์ตัวมันเป็นอย่างไร จะไปฆ่าสังโยชน์อีกแล้ว

สังโยชน์นี้เป็นนามธรรม ความรู้สึก ความรู้สึกแต่เขาตั้งชื่อมัน สังโยชน์คือความไม่รู้ ไม่รู้ มันก็เกาะเกี่ยว สักกายทิฏฐิ ทิฏฐิความเห็นผิดในเรื่องของกาย ร่างกายนี้เป็นของเรา จิตได้สำนึก แต่ความจริงแล้วมันเป็นของเราโดยสมมุติ คือมันเป็นของเราโดยชีวิตนี้ไง มันเป็นของเรา โดยชาติหนึ่ง คำว่า “สมมุติ” คือมัน ไม่เป็นตลอดไป มันชราคร่ำคร่า มันสั่งไม่ได้ มันทำไม่ได้ มันถึงว่าไม่ใช่ของเรา มันเป็นของเราโดยสมมุติเป็นชั่วคราว

ที่นี้ชั่วคราว แต่จิตมันฝังใจ มันผูกติดอย่างนั้นนะ นั่นละ เป็นสังโยชน์ แล้วถ้าพิจารณา มันเห็นกาย มันพิจารณากาย แยกแยะกาย เวลามันขาดไปแล้ว สังโยชน์มันขาด ขาดแค่อันเก่า นั้นแหละ มันก็อยู่อย่างนั้นนะ ไม่ใช่ถ้ามันจะทำลายกายก็เอาร่างกายนี้เข้าไปในเครื่องบดเนื้อเลย ให้มันหายไปเลย บดเนื้อ ก็บดแต่เนื้อ ไม่ได้บดกิเลส ไม่มีอะไรทำลายกิเลสได้

แต่ถ้าจิตมันเห็นกาย มันพิจารณาของมัน เห็นใหม่ พิจารณามันแยกแยะขึ้นไป ที่นี้เวลา มันปล่อย มันปล่อยมันก็มีใจ เวลามันขาด สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สังโยชน์ ๓ ตัวขาดออกไป ถ้าสังโยชน์ ๓ ตัวขาดออกไป มันไม่ได้ ไปฆ่าที่สังโยชน์ มันไม่ได้ไปทำลายที่สังโยชน์ มันทำลายกันที่ กาย เวทนา จิต ธรรมนี้แหละ แต่ชื่อของมัน ชื่อของมันนะ แบบว่าชื่อเท็จจริงของมันคือสังโยชน์ สังโยชน์ ๓

เขาบอกว่า “อวิชชามันตัวอย่างไร จะไปฆ่าอวิชชา สังโยชน์มันเป็นอย่างไร จะทำลายมัน”

เขาให้ทำลายที่สติปัฏฐาน ๔ นี้ เขาให้ทำลายกันที่นี้ ผลของมันคือละสังโยชน์ สังโยชน์ขาดไปจากจิต ฉะนั้น เวลาละ ละกันที่นี้ อวิชชาก็เหมือนกัน อวิชชาตัวมันเป็นอย่างไร เขาบอกว่า อวิชชาตัวมันเป็นอย่างไร สถานะเป็นอย่างไร จะให้ที่เรื่องอวิชชา

อวิชชาคือไม่รู้เกิด ไม่รู้เกิดคืออวิชชา ไม่รู้เกิด เกิดแล้วมีความทุกข์ เกิดแล้วมีชาติ ทุกข์ เห็นใหม่ ชาติปี ทุกุขา ชาติการเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ชาติการเกิด มีภพมีชาติ มีสถานที่ แล้วมีภพมีชาติ แล้วเวลาใครมันมาเกิดละ จิตมาเกิด จิตมีภพของมัน ชาติการเกิดมันคือการเกิดภพชาติ การเกิดนั้นนะ นั่นนะเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ทุกข์ในอริยสัจ

ฉะนั้น อวิชชาคือไม่รู้เกิด นั่นคือตัวอวิชชา แล้วอวิชชามันก็มีพญามาร มีเสนามาร มีครอบครัวของมารมากมายมหาศาล แล้วมันก็เหยียบย่ำหัวใจเรานี่ เวลาเราจะละ เราจะต่อสู้กับมัน มันก็ต้องเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป ไม่ใช่ว่าพอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เยาะเย้ยมาร ได้ชำระมารในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เราก็จะเอาเลย จะฆ่าพอมันเลย จะฆ่าพญามารเลย

แม้แต่ศรัทธาความเชื่อในศาสนายังอ่อนแอ ศีลของเรายังลุ่มๆ ดอนๆ สมายังไม่มั่นคงเลย แล้วปัญญาเกิดขึ้นมา มันก็เป็นสัญญาทั้งนั้น แล้วจะไปหาอวิชชา อวิชชามันปั้นหัวอยู่เนี่ยยังมองไม่เห็นมันเลย ถ้าอวิชชาความจริง นั่นพูดถึงคือเจตนาเป้าหมายเราเข้าใจได้ แต่ตามข้อเท็จจริงมันจะเป็นไปได้อย่างไร

ตามข้อเท็จจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติกปฏิบัติมา ท่านเห็นของมันตามข้อเท็จจริง เห็นใหม่ พญามาร เสนาแห่งมาร ครอบครัวของมาร แล้วทำกันอย่างไร ชำระกันอย่างไร ใครเป็นคนยืนยันข้อเท็จจริง ก็หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นคนยืนยันข้อเท็จจริงมา แล้ววางหลักการขึ้นมา แล้วสหธรรมิก เห็นใหม่ ลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่นท่านทำของท่านมา ท่านประสบ ประสบความสำเร็จของท่านมา

ของเรามันเป็นเรื่องโลก เป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ ต้องไปคุยกับพวกศาสตราจารย์ ดอกเตอร์นู่น ถ้าจะคุยเรื่องธรรมะมันต้องคุยเรื่องนักปฏิบัติ มันต้องคุยความจริงอย่างนี้ นี่พูดถึงว่าถามเรื่องอวิชชา ฉะนั้น พอถามเรื่องอวิชชา อวิชชาคือไม่รู้เกิดคืออวิชชา พอเกิดก็ในอริยสัจทุกข์ ชาติปี ทุกุขา ชาติการเกิดเป็นทุกข์ อย่างยิ่ง แล้วตามมาเป็นขบวนเลย ถ้ามีการเกิด

ถ้ามันรู้แจ้งไม่เกิด ไม่เกิด จะไปเกิดทำไม ไม่มีอะไรไปเกิด นี่ถ้าไม่มีอวิชชา อวิชชาคือการไม่รู้เกิด นั่นอวิชชา นี่พูดถึงอวิชชานะ ฉะนั้น เวลาถามแล้วมันก็มาลงตรงนี้ มาลงตรงข้อต่อไป เพราะว่าสงสัยอย่างนี้ถึงถามมาเป็นพรวนเลยนะ อันนี้ข้อ ๑. อวิชชาคืออะไร จบ

ถาม : เรื่อง “การทำสมาธิ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกะเณรพ ที่เคารพ กระผมทำความสงบของใจโดยคิดในธรรม คือใช้ความคิดในธรรมะก่อน เพราะถ้าคิดคำบริกรรมก่อน เช่น คิดพุทโธ มันจะไม่คิดแต่พุทโธ มันจะคิดอย่างอื่นกัน เลยใช้คิดในธรรมะก่อน คือใช้ปัญญาอบรมสมาธิก่อน พอจิตใจเริ่มเบาสบาย ปลอดภัยก็มาคิดพุทโธต่อ แบบนี้มันคิด อยู่แต่พุทโธ ไม่ไปคิดอย่างอื่น มีความสุขซาบซ่าน เกิดจิตลงดังรูป เกิดความสุขอย่างมาก เห็นมีลักษณะเด่น ผ่องใส ว่างมากที่ กลางอกจ้ำ แบบ แสงดวงไฟ สุขอย่างบอกไม่ถูกนะครับ

๑. แบบนี้เรียกว่าสมาธิใช่หรือไม่ครับ ถ้าเป็นสมาธิ เป็นสมาธิขั้นไหน เพราะเห็นแสงสว่างที่กลางหัวอก

๒. จิตนี้มันมีที่ตั้งอยู่ที่หัวอกใช่หรือไม่ เพราะเวลาภาวนาแล้วเกิดความสุข มันเกิดจากกลางหัวอกข้างซ้ายค่อยๆ แผ่ซ่านไปทั่วร่างกาย เกิดความชุ่มชื้น

ตอบ : อันนี้มันถามมาแล้วเมื่อ ๒ วันนี่ ใ้เรื่องสมาธินี้ ๒ ข้อนี้ ๒ ข้อนี้ก็ตอบไปแล้ว ถ้าตอบไปแล้ว ที่นี้พอตอบไปแล้ว คำถามถึงมาเป็นพรวนเลย คำถามเป็นพรวนว่า มันเป็นอะไร มันเป็นอย่างนี้ ใ้ใจ อวิชชามันเป็นอย่างไร อนาคามีมรรคเป็นอย่างไร เรื่องมรรคผลเลยสงสัยไปหมดเลย สงสัยไปหมด เพราะจิตเวลาบอกว่าเขาปฏิบัติ แล้วนี่เป็นสมาธิหรือไม่ ถ้าเป็นสมาธิ เป็นสมาธิขั้นใด

สมาธิมันก็เป็นสมาธิ สมาธิมันก็เป็นไปแล้ว สมาธิก็เป็นสมาธิ แล้วสมาธิเป็นอย่างไรต่อ ถ้าบอกถ้าเป็นสมาธิ ในกรรมฐานเรา ในครูบาอาจารย์เราท่านมีหลักของท่านนะ ขณิกสมาธิ อุปะการสมาธิ อัปปนาสมาธิ แล้วมันขั้นไหน เพราะในขณิกะมันก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ในอุปะการะก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ในอัปปนา อัปปนาละเอียดหมดเลย แล้วมันสมาธิขั้นไหน ละ

สมาธิก็เป็นสมาธิ เขาไม่ได้ตื่นตื่นไปกับสมาธิขั้นนั้น แต่เวลาคนที่ทำสมาธิได้แล้วมันตื่นตื่นกับสังขาร พอมันตื่นตื่นกับสังขาร มันเพียงแต่ให้คะแนนตัวเองว่าสมาธิเป็นอย่างนี้ มันเหมือนนิพพานหรือไม่ มันเป็นมรรคหรือไม่ แล้วพอได้สมาธิแบบนี้ไปศึกษาค้นคว้าใน

ทฤษฎี ในพระไตรปิฎก ก็พยายามจะเอาความรู้สึกเราเข้ากับสิ่งนั้นๆ พอเข้าไม่ได้ มันก็เลยง
เข้าไปใหญ่เลย

ฉะนั้น พองงไปใหญ่ละ เขาบอกว่า “การทำสมาธิ อย่างนี้ใช่สมาธิหรือไม่”

สมาธิก็คือสมาธิ สมาธิ ถ้าพุทโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันสงบเข้ามาก็คือสงบเข้า
มา ถ้ามันเห็นแสง ถ้าเห็นแสงนะ เห็นแสงใหม่ๆ มันจะเห็นแสงเห็นต่างๆ มันเป็นนิมิตทั้งนั้น
วางไว้ก่อน แต่ถ้าจิตมันสว่างเอง ไม่ใช่เห็นแสง ตัวจิตสว่างโพล่ง ตัวจิตมันสว่างเลย มันสว่าง
ออกจากกลางหัวใจ สว่างหมดเลย ใสสว่างแบบนี้มันบางครั้งบางคราว สว่างนี้คือสว่าง เราอยู่
กับพุทโธของเราต่อไป อยู่กับปัญญาอบรมสมาธิไป

ถ้ามันไปเห็นแสงจากข้างนอกเข้ามา จิตนี้ จิตสงบแล้วมันเห็นแสงจากข้างนอกเข้ามา
จิต ตัวจิตเองสว่างก็มี ตัวจิตเองเห็นแสงสว่างจากข้างนอกเข้ามาก็มี เห็นแสงสว่างเป็นดวงฟุ้ง
ชนเราก็มี เห็นเป็นดวงดาว เห็นร้อยแปด อันนี้มันเห็นออกไปใช่ไหม แล้วถ้าจิตมันสงบ มันสงบ
มันสงบเฉยๆ ที่มันไม่เห็นสิ่งใดเลย มันก็มี

ฉะนั้น บอกว่า “แบบนี้เรียกว่าสมาธิหรือไม่”

สมาธิ โดยปกติของเรา เรามีสตินะ แล้วเรากำหนดจิตนิ่งๆ มันก็เป็นสมาธิได้ สมาธิ
อย่างนี้ เวลาเราพูด เราใช้คำว่า “สมาธิของปุถุชน” ปุถุชนต้องมีสมาธินะ คนที่เขาทำงานเขาก็
ต้องมีสมาธิของเขา แต่สมาธินี้เป็นปุถุชน ในหลักปฏิบัติ เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ ปุถุชน กัลยาณ
ปุถุชน

คำว่า “ปุถุชน” เดี่ยวเราคิดดี แล้วความคิดนี้มันไม่มีกำลัง แล้วแต่กิเลสมันจะลากไป เรา
ก็ใช้สติปัญญาของเรา ใช้พุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิมากเข้าๆ ถ้ามันเดี่ยวเป็นสมาธิบ้าง เดี่ยว
มันก็คลายตัวออกอย่างนี้ มันยังไม่ชำนาญของมัน

ถ้าเวลาชำนาญ เราใช้ปัญญาใช่ไหม ปัญญาว่า ทำไมมัน ถึงไม่เป็นสมาธิ เพราะเราคิด
เรื่องนั้น เรารับรู้เรื่องนี้ เราไปสนใจเรื่องนั้น เรื่องรูป รส กลิ่น เสียง ถ้าเราใช้ปัญญาของเรา
ต่อเนื่องเข้าไป มันเห็นรูป รส กลิ่น เสียง มันก็มีค่าในตัวมันเอง แต่สิ่งที่มีค่ากับใจเรา
เพราะใจเราไปเปิดรับเอาเข้ามา

ถ้าเรามีสติปัญญา เราก็พิจารณาของเรา เห็นใหม่ มันเห็นโทษไง เห็นโทษ รูป รส กลิ่น เสียง มันมีค่าในตัวของมัน มันก็อยู่ข้างนอกใช่ไหม คือเราจะรับรู้ได้ ไม่รับรู้ก็ได้ใช่ไหม เรามีสติปัญญาจะรับฟังมากน้อยแค่ไหนก็ได้ เราจะรับฟังก็ได้ เราจะไม่รับฟังก็ได้ เราทำได้หมดละ ถ้าเราพิจารณาเห็นโทษของมันอย่างนี้บ่อยๆ แล้วเราพิจารณาบ่อยครั้งเข้า มันจะเห็นเลยว่า รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร พอมันเท่าทัน เท่าทันที่ไหน เท่าทันที่ ความคิดเรา เท่าทันที่จิตของเรา

ถ้าเท่าทันที่จิตของเรา มันปล่อยได้ พิจารณาบ่อยครั้งเข้า มันขาด ขาดขึ้นมา เห็นโทษขาดเลย มันอยู่ข้างนอก ไม่เข้ามาอยู่กับใจเราเลย นี่เขาเรียกว่ากัลยาณปุถุชน ถ้ากัลยาณปุถุชนพวกนี้จะทำสมาธิได้ง่าย ได้ง่ายเพราะอะไร

เพราะรูป รส กลิ่น เสียงไม่มีอำนาจเหนือจิตดวงนี้ คือรูป รส กลิ่น เสียงไม่สามารถครอบงำ ไม่สามารถชักนำ ไม่สามารถยุแหย่จิตดวงนี้ได้ เขาเรียกว่ากัลยาณปุถุชน

นี่ไง สมาธิส่วนสมาธิ แต่ทำสมาธิบ่อยๆ ครั้งเข้า ก็เหมือนที่เราพูด ปุถุชน กัลยาณปุถุชน นี่ไง สมาธิคือสมาธิสิ เมื่อเป็นสมาธิแล้ว คิดว่าสมาธินี้เป็นแร่ธาตุใช่ไหม สมาธินี้เป็นเหรียญ ใช่ไหม เหรียญเก่าแก๊ง เหรียญโบราณมันยิ่งเก่ายิ่งมีค่า แต่สมาธิที่มันเป็นอดีตแล้วไม่มี ความหมาย เขาเรียกอดีตอนาคต เขาเอาปัจจุบันนี้

ไอ้การทำสมาธิได้แล้วก็มาเรียกร่องเอาสมาธิ แล้วก็จะไปเอาสมาธิมาผูกไว้กับหัวใจของตน มันจะอยู่ได้ไหม สมาธิมันเป็นนามธรรมเป็นการฝึกหัด มันเกิดขึ้นจากการกระทำ มาแต่เหตุ ถ้าเรามีเหตุ เรามีสติปัญญา รักษา สมาธิก็อยู่กับเรา ถ้าเราประมาท สมาธิก็เสื่อม สมาธิเสื่อม มันก็ร้อนใจ

สมาธิคือสมาธิ “แบบนี้เป็นสมาธิหรือไม่” มันเป็นสมาธิอยู่แล้ว แต่! แต่มันเป็นอดีต มันผ่านมาแล้ว แล้วทำไมอีกล่ะ อ้าว! สมาธิคือสมาธิ แล้วสมาธิต่อเนื่อง สมาธิเป็นสมาธิ มันไม่ใช่ มรรคไม่ใช่ผล

ทีนี้เขาสงสัยแล้ว สงสัย

“๒. จิตนี้มันมีตั้งอยู่ที่หัวอกใช้หรือไม่ครับ เพราะเวลาภาวนาไปเกิดแล้วความสุข มันเกิดจากกลางหัวอกข้างซ้ายก่อน แผล่ซ่านไปทั่วร่างกาย ร่างกายเกิดความสุขสดชื่น”

อ้าว! สมานี่ไง สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แต่รักษามันไว้ไง รักษามันไว้ รักษาไว้ ถ้าจะทำนะ คำถามถามมาเป็นตั้งเลย เพราะจิตมันสงบ มันมีความสุข มันตื่นตื่น แล้วคิดว่าตื่นตื่นแล้ว ธรรมะเป็นอย่างไรต่อไป ก็เลยถามมา ถามมาหมดเลย

ที่นี้ถามมา คนถามก็คนเดียวทั้งหมด ฉะนั้น นี่สมาธิ สมาธิตอบไปแล้ว นี่พูดถึงสมาธินะ ที่นี้มันนานมาแล้ว “จิตนี้เป็นที่ตั้งอยู่กลางหัวอกนี้ใช่หรือไม่”

จิตมันอยู่กับเรา แล้วแต่ถ้าเวลาฝึกหัดใหม่ๆ เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านจะบอกมาให้ อยู่ที่ปลายจมูก ให้อยู่ที่ปลายจมูก ถ้ามันจะสงบเข้ามา มันสงบของมันเข้ามาเอง ถ้าเราจะตั้งที่ไหน ให้ตั้งที่นั่น ฉะนั้น บอกว่า “ต้องตั้งที่นั่นถูก ตั้งที่นี้ผิด ตั้งร้อยแปด” มันอยู่ที่จิตอยู่ที่นิสัย อยู่ที่ความชำนาญของคน ถ้าคนชำนาญ นะกำหนดเมื่อไหร่ก็ได้ เวลาหลวงตาท่านสอน กำหนดพุทโธนะ ใช้ปัญญาอบรมสมาธินะ แต่เวลาท่าน ท่านกำหนดบ๊ึบๆ ได้เลย คนชำนาญนะ พอชำนาญแล้วทำได้

อย่างเรา ธรรมดาเราก็พุทโธของเรา แต่ถ้ามันโดยวิหารธรรม เรากำหนดเฉยๆ เรา กำหนดของเรา แต่มันต้องอยู่ที่ผู้ชำนาญ ผู้ที่ทำได้ พูดอย่างนี้ไม่ได้ ถ้าพูดอย่างนี้บ๊ึบ ใ้พวกที่หัดใหม่ล้มลุกคลุกคลานเลย เราต้องพูดแบบสามล้อ ซี่สามล้อ อย่าไปพูดแบบสามล้อถูกหวย สามล้อถูกหวยมันได้เงินมาแล้วมันใช้ไม่เป็นหรอก

ผู้ชำนาญทำได้ทั้งนั้นนะ ผู้ชำนาญเขาทำได้ แต่ผู้ชำนาญ คนไม่เป็นจะเอาชำนาญ คนไม่มีหลักมีฐานเลยจะเอาอย่างคนอื่นได้อย่างไร มันไม่ได้ ถ้ามันไม่ได้บ๊ึบ ฉะนั้น ถึงบอกว่า ถ้ากำหนดแล้วต้องมีคำบริกรรมต้องพุทโธ ต้องเกาะมันไว้ถ้าคนยังไม่เป็น

เว้นไว้แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่าน ภาษาเราเลย ท่านที่มีคุณธรรมในใจแล้ว ท่านสำเร็จแล้ว จบ ท่านไม่ต้องทำมันก็เกือบจะเป็นอยู่แล้ว ไม่ต้องทำ จิตมันก็วิหารธรรมอยู่แล้ว เพียงตั้งสติ ขึ้นมามันก็จบ ท่านไม่ได้ภาวนา มันก็เป็นหลักธรรมอยู่แล้ว มันก็สงบของมันอยู่แล้ว

ใ้้อย่างเรามันชี้ทุ่กุดถึง แล้วเห็นเขาพูด จะเอาของเขา แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด ใ้พวกเขาฟังไม่ได้ศัพท์ จับไปกระเดียด ก็ไปบอกทำอย่างนั้นๆ ละกันไปหมดละ

ฉะนั้น หลวงตาท่านเน้นย้ำเลย ต้องมีคำบริกรรม ต้องมีสติ ต้อง! ต้อง! ต้องหมายถึงว่า เราเอง เราพื้นเพของเราเป็น อย่างนี้ เรายังไม่มีพื้นฐานเลย อยู่ดีๆ เราก็จะไปหยิบฉวยเอาสมบัติ ของพระพุทธเจ้ามาได้อย่างไร เราก็ต้องมีพื้นฐานของเรา วางหลักของเราขึ้นมา แล้วถ้ามันเป็น ขึ้นมาแล้วนะ พอพื้นฐาน มันมีใช้ใหม่ ครั้งที่ ๑ ทำได้ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ทำไปเรื่อยๆ มันก็ เข้มแข็งขึ้นมา สมาธิเป็นแบบนี้ ไม่ใช่สมาธิเป็นเหรียญเง

“เป็นสมาธิหรือไม่ ข้าพเจ้ามีสมาธิอยู่แล้วก็จะต่อยอดไปเลย”

มันเป็นอดีตไปหมดแล้ว มันเป็นความคิด แล้วตอนนี้ก็จะมาเรียกร่องเอามรรคเอาผล จากเรา แต่เวลาปฏิบัติจะเอาของตัวเองนะ เวลามันผิด เรียกร่องเอาจากเรา เราไม่ได้บริษัท ประกันภัย ต้องไปประกันความถูกต้องให้ทุกคน มันต้องเอาจริงเอาจังของเรา นี่พูดถึงว่าถาม เรื่องสมาธิ

อันนี้ลืต้อไป เห็นใหม่ เพราะสมาธินี้แหละ เราจะคิดว่าเพราะสมาธิ เพราะจิตมันสงบ แล้ว แล้วมันสงบ ก็เลยตอนนี้ไปค้นคว้ามา ก็เลยเป็นขบวนการมานี้เลย สมาธิจบนะ

ถาม : เรื่อง “การสำเร็จมรรคผลของพระ”

กราบเรียนท่านอาจารย์ที่เคารพ การสำเร็จมรรคผลหรือบรรลุมรรคครั้งพุทธกาล ทำไม ไม่มีการอธิบายให้ละเอียด เช่น พระโมคคัลลานะสำเร็จพระโสดาบันแล้ว ก็บันทึกไว้ว่าสำเร็จ พระอรหันต์เลย แล้วท่านเหล่านั้นสำเร็จสัทธาคามีกับอนาคามีช่วงไหน เห็นบางองค์ฟังธรรม แล้วสำเร็จเป็นพระอรหันต์เลย ท่านเหล่านั้นไม่สำเร็จโสดาบัน สัทธาคามี อนาคามีมาก่อนหรือ เห็นจากปุถุชนแล้วทำไมลดขั้นตอนหรือสำเร็จอรหันต์รวดเดียวเลย ต้องผ่านตามลำดับขั้นตอน มาก่อนหรือไม่ บางทีพระไตรปิฎกไม่มีการจำแนกธรรมให้ละเอียด อ่านแล้วงงมาก

ตอบ : ฉะนั้น สิ่งที่ว่า สิ่งที่ทำสมาธิก็เป็นการทำสมาธิ ตัววิชชาก็เป็นตัววิชชา มันไม่รู้ก็คือมันไม่รู้

ฉะนั้น เวลาสมัยก่อนพุทธกาล เห็นไหม ฤๅษีชีไพรเขาก็ทำฌานสมาบัติ ภาพเทวิลระลึกชาติได้ ๔๐ ชาติ อนาคตได้ ๔๐ ชาติ ภาพเทวิลเขาเป็นเพื่อนกับพระเจ้าสุทโธทนะ เขาเป็นนักปฏิบัติ ฤๅษีชีไพร ก่อนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ มันมีอยู่มากมายมหาศาล เขาก็ทำของเขาทั้งหมดแล้ว เจ้าชาย สิทธัตถะก็ไปศึกษามากับเขา แล้วไปศึกษาจนอุทกดาบส อาพา-รดาบสบอกเลย บอกว่า “เจ้าชายสิทธัตถะมีความรู้เสมอเรา ให้เป็นอาจารย์สอนได้”

เจ้าชายสิทธัตถะยังปฏิเสธเลย แล้วเจ้าชายสิทธัตถะถึงมาค้นคว้าของเจ้าชายสิทธัตถะเอง จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เองโดยชอบ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ บุปเพนิวาसानุสสติญาณ ระลึกอดีตชาติ จุตูปปาตญาณ อนาคต รู้ว่าจิตนี้จะไปเกิดที่ไหน อาสวักขยญาณ ทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันมีโสดาบัน สกิทาคามี อนาคตามี พระอรหันต์ตรงไหนไหม มันมีหรือเปล่า

เวลาของท่าน ท่านสำเร็จของท่าน แต่โสดาบัน สกิทาคามี อนาคตามี พระอรหันต์ ใครเป็นคนสอน ใครเป็นคนบอก บุคคล ๔ คู่ ใครเป็นคนบอก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนบอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสำเร็จแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเวลาแสดงธรรมๆ เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม นี่เป็นพระโสดาบัน “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” ปัญจวัคคีย์อีก ๔ องค์ยังไม่รู้ ก็สอนปัญจวัคคีย์อีก ๔ องค์นั้น มีพระอัสสชิ พระมหานาม จนได้บรรลุเป็นโสดาบัน แล้วเทศน์อนัตตลักขณสูตร จึ้เข้าไปเลย

“รูปเป็นของเธอหรือไม่เป็นของเธอ”

“ไม่เป็นพระเจ้าคะ”

“ไม่เป็น เป็นสุขหรือเป็นทุกข์”

“เป็นทุกข์พระเจ้าคะ”

“เป็นทุกข์แล้วยึดไว้ทำไม”

จี๋เข้าไป เห็นไหม จี๋เข้าไปจนปล่อยๆ ปล่อยเข้าไป ปล่อยเข้าไปถึงที่สุด จนเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย ฉะนั้น สิ่งที่ว่า เป็นพระอรหันต์ มันก็เป็นพระอรหันต์ตามความเป็นจริงนั่นแหละ

ฉะนั้น เขาบอก “สงสัยในการสำเร็จของพระ เช่น พระโมคคัลลานะสำเร็จเป็นพระโสดาบัน แล้วไม่ได้บันทึกไว้ว่าสำเร็จเลย”

เวลาสมัยการศึกษาสมัยโบราณ ตักกสิลา ตักกสิลา กับสถาบันศึกษาในปัจจุบันนี้ อันเดียวกันไหม สถาบันการศึกษาปัจจุบันนี้ โอ้โฮ! มีเอก มีแบบว่าแตกแขนงไป ตักกสิลานี้หมดเลย เขาเข้าใจ สมัยนั้นเขาเข้าใจกันได้ เราจะบอกว่าสมัยนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุดไว้ชัดเจนอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าจดจำกันมา จารึกกันมา แล้วเขียนกันมา แล้วมันก็พุดตามๆ กันมา

แล้วสุดท้ายแล้ว เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านแก้ไข หลวงปู่มั่นท่านแก้ไขหลวงปู่ฝั้น ท่านแก้ไขหลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน ท่านแก้ไขครูบาอาจารย์ ท่านแก้ไขมา คำว่า “แก้ไข” หลวงปู่มั่นต้องรู้ก่อน ถ้าหลวงปู่มั่นรู้ก่อน เพราะหลวงปู่มั่น เห็นไหม เวลาท่านออกจากถ้ำสาริกาขึ้นไปอีสาน เห็นไหม ไปเอาหมู่คณะ สงสารลูกศิษย์ ก็ไปสั่งสอนลูกศิษย์

หลวงตาท่านเล่าไว้ ท่านก็บอกว่า “กำลังเราไม่พอ กำลังเราไม่พอ” แล้วหลวงปู่มั่น ท่านก็เล่าให้หลวงตาฟังว่า “ออกจากถ้ำสาริกามา ท่านได้อานาคามี” เวลาไปอยู่แล้ว ท่านสอนแล้วท่านกำลังไม่พอ คือข้างหน้าท่านยังไม่รู้แจ้ง ท่านถึงได้ละทิ้งหมู่คณะ กำลังไม่พอก็ขึ้นไปเชียงใหม่ ก็ไปรื้อคันทน์ของท่าน จนท่านสำเร็จไป กลับจากเชียงใหม่มา ไม่เคยบอกกำลังไม่พอเลย “มาได้เลย หมู่คณะ จิตนี้แก้ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ ใครภาวนามาแล้ว ผู้เฒ่าจะแก้ ผู้เฒ่าจะแก้” ผู้เฒ่าจะแก้ก็ตรงนี้ไงตรงที่ว่าถ้าใครปฏิบัติ

เวลาหลวงตาท่านเล่าให้ฟัง ตอนอยู่ที่หนองผือ ถ้ำองค์ไหน พระองค์ไหนปฏิบัติแล้วมีแนวทาง แล้วปฏิบัติแล้ว เพราะการปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านจะรู้ ท่านจะเห็นการเคลื่อนไหว มีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญา ถ้าคุณธรรมะกัน เห็นไหม ถ้าเป็นโสดาปัตติมรรค พิจารณาถึงโสดาปัตติผลหรือไม่ ถ้าโสดาปัตติผล จะต่อขึ้นไปสภิกาคามิมรรคได้หรือไม่ ถ้าสภิกาคามิมรรคขึ้น

ไม่ได้ เป็นสภิกษาคามีผลหรือไม่ ยกขึ้นสู่นาคามีมรรคได้หรือไม่ ถ้ายก ขึ้นสู่นาคามีมรรคได้ มันจะเป็นสู่นาคามีผลหรือไม่ แล้วถ้า นาคามีผลแล้ว ยกขึ้นสู่อรหันต์มรรคหรือไม่ ยกได้หรือ ยกไม่ได้ ถ้ายกได้เพราะอะไร เพราะท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมา

ที่นี้คำถามก็ย้อนกลับมาใจ “แล้วสมัยพุทธกาลท่านไม่เห็นเรียงอย่างนั้นเลย”

เวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศน์นะ หลวงตาท่านเล่าให้ฟังว่า “สิ่งใดที่มันเป็นขณะ สิ่งใดที่เป็นความสำคัญ ท่านจะข้าม ข้ามเพราะกลัวกิเลสมันจะจำ จำแล้วมันจะไปสร้างภาพ มันมีพระอรหันต์สร้างภาพทั้งนั้นเลย อวดรู้ อวดเห็น แต่ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น คนที่เขาเป็นจริง เขาปิดบังไว้เพื่อประโยชน์ เพื่อประโยชน์ผู้ฟัง เพื่อประโยชน์กับผู้ปฏิบัติ”

อย่างเรา เราไม่รู้จิตใจก่อน ไม่รู้อะไรก่อน เราทำของเรา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมามันจะชัดเจนมาก หลวงปู่มั่นท่านไม่เคยพูด หลวงตาท่านบอกว่าหลวงปู่มั่นท่านไม่เคยประกาศ หรือไม่เคยพูดออกมาว่า ท่านมีคุณธรรมขั้นไหนเลย แต่พระที่ไปอยู่กับ หลวงปู่มั่น ทุกองค์เชื่อว่าหลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์ ถ้าท่านบอกว่าท่านเป็นพระอะไรขึ้นมาบ้าง ดูสิ อย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศตนตลอด เราเป็นพระอรหันต์ ทุกคน ก็ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการได้ แต่ท่านก็บังไว้ตรงนี้ บังที่เหมือนหลวงปู่มั่นนี่

เวลาสมัยที่หลวงปู่มั่นท่านไม่พูดมรรคถึงขณะจิต ถึงวิธีการ ที่มันจะสรุป ท่านไม่พูดเลย ท่านบอกมันสำคัญ ท่านข้ามๆ หมด แล้วพอมาสัมผัสลูกศิษย์ สมัยหลวงตา ท่านก็บอกว่าท่านหมดได้หมดพุงเลย หมดได้หมดพุงเพราะอะไร เพราะคนมันแสวงหา คนมันต้องการ

คำว่า “หมดได้หมดพุง” ท่านก็ยังปิดของท่านไว้ หมดได้หมดพุง ใ้คนรู้เท่ามันถึงรู้ทันนี้เงิ เวลากรณีนี้ กรณีถ้าสาริกา กรณีต่างๆ ที่มันผิดพลาดกันไป ที่มันแกล้งกันไป ก็เพราะอันนี้เงิ ก็เพราะท่านไม่บอก ถ้าบอกไปมันจะเอาแบรนต์นะ เอาค่าของท่านไปหากินนะ ท่านไม่พูดหรอก แต่นี้พอท่านไม่พูด ที่นี้การปฏิบัติมันเหลวไหล การปฏิบัติมันมีสมอ้าง

ฉะนั้น เวลาเขาบอกว่า คนนั้นก็เป็นโชดาตราสิงห์ คนนี้ก็เป็นโชดาตราสิงห์ มันก็เลยมรรค ๔ ผล ๔ นี้เงิ ก็ต้องมาแจกันว่า จริงหรือไม่จริง แล้วถ้าจริง ความจริงมันก็มี เราจะบอกว่ามันมีอยู่แล้ว ในพระไตรปิฎกท่านก็พูดอยู่ แต่คนถ้ามีภูมิกอ่านแล้วจะเข้าใจ อ่านแล้วจะเข้าใจ อย่างเช่น ภูมิกมีวิธีวิธีการนะ แต่ครูบา-อาจารย์ท่านก็พูดบอกว่า ในพระไตรปิฎกบอกถึงวิธีการๆ

ผลมันบอกไม่ได้ ผลมันบอกไม่ได้ เพราะผลมันเป็นอยู่ในใจ มันจะเขียนออกมาหรือจะบอก ออกมาเป็นสมมุติมันไม่ได้

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า พระโมคคัลลานะท่านได้เป็นโสดาบันแล้วไม่ได้บันทึกเลย บันทึกว่าเป็น พระอรหันต์ไปเลย แล้วสกิทาคามี อนาคามีช่วงไหนล่ะ ก็ช่วงที่ท่านเป็นนะ เพราะท่านเป็น ท่าน รู้ของท่านได้ เพราะมันขยับขึ้นๆ บุคคล ๔ คู่

ดูหลวงปู่มันท่านปฏิบัติของท่าน ท่านรู้ของท่าน ถ้ามันผ่านไปแล้ว สมุจเฉทปหาน อย่างเช่น หลวงตาท่านบอกว่า เวลาท่าน ธรรมเหมือนเลย ท่านไปหาหลวงปู่มัน **“เหมือนเราที่ ถ้า สารีกาเลย แต่ของมหาไม่มียักษ์ ของเรามียักษ์”** แล้วมันก็ อยากได้อีก หลวงปู่มันท่าน ไม่ได้สงสัย ท่านจบของท่านไปแล้ว ท่านพูดให้ถูกต้องดีงาม

แต่หลวงตาท่านทำแล้ว หนเดียว หนเดียว มันมีหนเดียว ข้างหน้าก็คือไม่มี ติดอยู่ ๕ ปี แล้วมันเป็นเพราะว่าแก้ไข แก้ไขให้มันถูก แต่ผู้ที่ยังมีกิเลสในหัวใจมันฟังไม่เข้าใจ แล้วกิเลสมัน ติด ก็เลยไปติดอยู่อย่างนั้น หลวงปู่มันท่านต้องดึงออกมา ๕ ปี มันบอกไป โทษของมัน โทษของมันไง

คูสิ เช่น หลวงปู่คำดี หลวงปู่คำดีท่านอยู่ของท่าน ที่ถ้าผาปู่มัน แล้วท่านปฏิบัติของท่าน ท่านรู้ว่าท่านติดนะ แต่ท่านไม่มีทางออก หลวงตาท่านเล่าให้ฟัง เห็นไหม ท่านออกมากกลาง สนามเลย จุดจุดเทียนเลย “ขอให้มามาช่วยบอกที่ ขอให้มหา...”

คนมันติดมันรู้ว่ามันติดนะ แต่มันไปไม่ได้ มันไม่มีใครบอก มันบอกก็ไม่เชื่อ แล้วคนบอก ไม่เป็นมันก็บอกไม่ได้ พอหลวงตาท่านไป คุณกันเลย ชี้แนะเลย จนหลวงปู่คำดีท่านบอก “อ้าว! รู้แล้ว เข้าใจแล้ว” หลวงตาท่านก็กลับวัด แล้วท่านก็เร่งความเพียรของท่าน สุดท้าย เห็นไหม หลวงตาบอกว่าเขียนจดหมายน้อยถาม ผ่าน จบ นี่พูดถึงว่าจะเป็นคนไหนล่ะ

ที่นี้เขาถาม เขาถามว่า “แล้วมรรคผลจะเป็นอย่างไร”

นี่พูดถึงว่าเขาทำสมาธิเป็นอย่างนี้ เขาถึงสงสัยไง สงสัย ตั้งแต่อนาคามีมรรค สงสัย เพราะอะไร สงสัยเพราะไปฟังเว็บไซต์เรามากนี้แหละ อย่าฟังมาก ยิ่งฟังมากยิ่งสงสัยมาก สงสัยมากเพราะอะไร เพราะเราพูดมาก เราพูดมาก พูดทุกแห่งทุกมุม ใ้ที่ พูดนี้เพราะอะไร เรา

พูดบ่อย ในเว็บไซต์ก็มี บอกว่าที่เราพูดแจกแจกพูดแยกแยะ เพราะเราเคยโดนหลอกมาเยอะ เรายังเคย โดนหลอกมาเยอะ ตอนนั้นยังภาวนาไม่เป็น เขาก็หลอกเรา คือไปก็เชื่อใครหมด เขาก็ขึ้นนะ แล้วไปไม่ถูกหรอก

จนมาเจอหลวงปู่จวน หลวงปู่จวนบอกว่า **“ไอ้หงบแอ้ย ! ไม่ต้องไปเชื่อใครหรอก อวิชชาอย่างหยาบๆ ของเอ็งมันแค่ สงบตัวลง อวิชชาอย่างกลางในใจเยอะแยะ อวิชชาอย่างละเอียดในใจอีกเต็มเลยนะ”**

อืม! มันก็ใจเรานั้นนะ ก็เลยทิ้งหมดเลย แล้วก็มาเริ่มต้นใหม่ พอเริ่มต้นใหม่ ขณะสมัยเรา ไอ้คนที่หลอกๆ มันก็ไม่มากขนาดนี้ เพราะว่าไอ้พวกหมอดู ไอ้พวกเจ้าใหญ่ๆ มันไม่มีขนาดนี้ สมัยเราไอ้หมอดูดังๆ ยังไม่มีขนาดนี้นะ สมัยนี้มันเต็มประเทศไทย แล้วมันจะเหลือหรือ

พอมันไม่เหลือ ที่เราพูดออกไป มรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๔ คู่ แยกแยะแจกแจกชัดเลย จนลูกศิษย์เขาบอก “หลวงพ่อก ถ้าใครมาจำเทศน์หลวงพ่อกพูดซ้ำๆ เหมือนๆ ไปเทศน์ที่ไหนเขาว่าเป็นพระอรหันต์หมดเลย เพราะหลวงพ่อกเปิดหมด” เราบอก “อืม! มันก็สังคัมมันเป็นอย่างนี้ ทำอย่างไรล่ะ เราเปิด”

แต่ถ้าเรามีชีวิตอยู่ เราชักได้ คือถามแล้วมันตอบไม่ได้หรอก คนมันจำได้แต่ชื่อ มันไม่เคยเห็นตัวจริง มันไม่รู้จักตัวจริงเป็นอย่างไรหรอก คนมันได้แต่ชื่อ เวลาเทศน์มันก็เทศน์บอกถึงบอกกล่าวก็บอกแต่ชื่อ คนมันรู้จักได้แต่ชื่อ มันรู้จักพระสงบนะ แต่มันไม่เคยเห็นพระสงบ มันนั่งติดกับเรามันยังไม่รู้จักเราเลยละ มันรู้จักนะพระสงบ เพราะมันฟังเว็บไซต์ แต่มันไม่รู้จักตัวพระสงบ ถ้ามันมานั่งอยู่กับเรา นั่งอยู่ติดกันมันก็ไม่รู้จักเรา ไม่รู้จักหรอก เพราะมันได้แต่ชื่อพระสงบ มันไม่รู้จักตัวพระสงบหรอก

นี่พูดถึงที่ว่าสิ่งที่มันเป็นไป เห็นใหม่ นี่คำถามของเขา “เห็นบางองค์ฟังธรรมเสร็จเป็นพระอรหันต์ ท่านเหล่านั้นไม่สำเร็จไสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีมาก่อนเลย เห็นจากปุณฺณชน แล้วทำไมลดขั้นตอน หรือสำเร็จเป็นพระอรหันต์รวดเดียวเลย”

อันนี้ที่ว่าจากปุณฺณชนเป็นพระอรหันต์ เขาเรียกขิปปาภิญญา ผู้ที่สร้างบุญกุศลมา อย่างที่เขาอ้างประจำ พาหิยะที่เรือแตกมา มาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **“เธอจงเห็น**

โลกนี้ เป็นสักแต่ว่า เห็นทุกอย่างเป็นสักแต่ว่า” เพราะจิตใจเขาสร้างอำนาจวาสนามา
อย่างนี้เขาเรียกชิปปาภิญญา ชิปปาภิญญาคือตรัสรู้เร็ว ฟังแล้วตรัสรู้ทีเดียวจบเลย

แต่ให้ผู้ที่สำเร็จแล้วมาเทศน์ดี เขาก็เทศน์มรรค ๔ ผล ๔ เหมือนกัน เพราะเวลาชิปปา
ภิญญาเขาสร้างบุญมามาก สร้างบุญมามากมันก็สำเร็จได้เร็วมาก แต่ความเร็วนี้มันก็มี ๔
ขั้นตอนนี้ มันมี ๔ ขั้นตอนนี้เพราะอะไร เพราะมันต้องมีโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี เพราะมัน
ต้องมีอย่างนี้ ไม่มีอย่างนี้มันขึ้นไปไม่ได้

เราปลูกบ้านกัน เราจะมีเสาเข็ม เราจะมีคานคอดิน มีแต่ศาลพระภูมิที่มันมีเสาเดียว
แล้วที่มันแขวนไว้บนอากาศมันไม่มีหอรก บ้านทุกหลังมันต้องขึ้นไปจากพื้นดิน

จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากของมัน เวลาถ้ามัน
ย้อนกลับมา มันก็ย้อนกลับมาอย่างนี้ ที่นี้ย้อนกลับมาอย่างนี้ มันอยู่ที่เวไนยสัตว์ มันก็ต้อง
กระเสือกกระสนไป อย่างเช่น พระอัญญาโกณฑัญญะยังเป็นโสดาบันก่อน แล้วปัญจวัคคีย์ทั้ง
๔ ถึงมาเป็นพระโสดาบันพร้อมกัน แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์อนัตตลักขณ
สูตร ไล่เข้าไปๆ ก็เป็นขึ้นมา

ยสะฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโสดาบันก่อน แล้วพ่อแม่ตามมา
บังพ่อแม่ไว้ แล้วพระพุทธเจ้าเทศน์สั่งสอนพ่อแม่ พระยสะเป็นพระอรหันต์ นี่มันมีของมัน แต่
ท่านไม่แยกไม่แฉกไม่แฉงให้มันพ้นเพื่อน เพราะอย่างนี้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นนี้ก็ยังไม่พ้นกัน
ปากเปียกปากแฉะแล้ว

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ถ้าปุถุชนฟังเทศน์แล้วสำเร็จเป็นพระอรหันต์เลย เขาเรียกชิปปาภิญญา มี
ชิปปาภิญญาคือตรัสรู้ง่าย ตรัสรู้เร็ว แต่คำว่า “ง่าย” ง่ายเพราะสร้างบารมีมา ย้อนกลับไป เขาก็
ถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าพูดถึงพาดพิงว่าเขาไปภาวนาที่หน้าผาตัด เขาภาวนาสละชีวิต
มาหลายภพหลายชาติ เขาทำของเขา มา เขาถึงเป็นอย่างนั้น อย่างของเรามาให้ตั้งใจแล้วทำ
จริงก็พอแล้ว ไม่ใช่พอแล้ว ทำให้ได้จริง

ฉะนั้น “บางทีพระไตรปิฎกไม่จำแนกทำให้ละเอียด อ่านแล้วงมงาย”

โดยเบสิก โดยพื้นฐานของเรามันอ่อนแอ พอไปอ่านแล้วมันเลยไม่เข้าใจ จะไปโทษพระไตรปิฎกไม่ได้ พระไตรปิฎก เห็นใหม่ เป็นแนวทาง เป็นศาสดา เป็นตัวแทน สิ่งที่เหลือไว้ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทิ้งไว้กับโลกนี้ เราศึกษาแล้วเราจะต้องมาค้นหาความจริงในใจของเรา

แล้วเวลาหลวงปู่มันท่านพูดกับหลวงตามหาบัว เวลาปฏิบัติไปแล้ว **ปริยัติกับปฏิบัติมันจะเข้าอันเดียวกันเลย พระไตรปิฎกกับสังฆธรรมที่รู้จริงอันเดียวกัน** พระไตรปิฎกที่ว่ามันงมงาย อ่านแล้วไม่เข้าใจ พอปฏิบัติไปเป็นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี โอ้ย! มันอันเดียวกันเลย อันเดียวกันเลย ถ้าเราทำจริง รู้จริงมันเป็นอันนั้น

เพียงแต่ตอนนี้ ตอนนี้ผู้เขียนกำลังสับสนมาก เพราะถามปัญหาแต่ละข้อ เรียกร้องเอาธรรมะทั้งนั้นเลย จะเรียกร้องเอาให้ได้เลย แล้วถ้าไม่ได้ ศาสนานี้เป็นยาเสพติดเลยละ จะมามีการล้างสมองนะ เพราะอะไร เพราะตัวเองทำสมาธิแค่นี้ แล้วมันผ่านมาแล้ว

สมาธิก็คือสมาธิ ยังฝึกหัดปัญญาไม่เป็นเลย ยังใช้ปัญญาไม่ได้เลย พอใช้ปัญญาไม่ได้เลยก็เป็นคนรุ่นใหม่ใช้ใหม่ ก็ไปค้นเอาในพระไตรปิฎก จะเปิดเอาอันนั้น จะเอาให้ได้เลย “ฉันพร้อมแล้ว พระไตรปิฎกผิด ฉันถูก” ว่าไปนู่นเลย ค่อยๆ ทำ ค่อยๆ ทำของเราไปนะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า “อวิชชาคืออะไร”

อวิชชา คือไม่รู้เกิด คืออวิชชา เอวัง